

Zespół Szkół Rolniczo-Technicznych

im. Bohaterów Walki z Faszyzmem

w Zwoleniu

1925 - 2015

ZESPÓŁ SZKÓŁ ROLNICZO-TECHNICZNYCH
IM. BOHATERÓW WALKI Z FASZYZMEM W ZWOLENIU

Opracowali: Teresa Przepiórka, Magdalena Krajewska, Marcin Kaca

Zwoleń 2015

Serdecznie dziękujemy byłym dyrektorom i nauczycielom szkoły: Longinowi Wawronkowi i Władawowi Małkowi a także Henrykowi Gregorczykowi, Krystynie Małek, Walentemu Pakule, Marii Wawrzonek, Edwardowi Szewczykowi oraz za cenne materiały i wskazówki niezbędne do napisania tego opracowania.

ROZDZIAŁ 1.

HISTORIA SZKOŁY ROLNICZEJ

DATA	DYREKTORZY
1925-1939	KAZIMIERZ DZIERZBICKI
1945	STEFAN KLAPCIA
1945-1953	FRANCISZEK MIKOŁAJCZYK
1954	ZYGMUNT ŚLĄSKI
1955-1957	ALEKSANDER CHMIELEWSKI
1957-1958	JAN STARZYK
1959-1972	WACŁAW MALEK
1972-1985	LONGIN WAWRZONEK
1985-1988	HENRYK GREGORCZYK
1988-1993	MARIA WAWRZONEK†
1993-2002	ZBIGNIEW BUCZMA
2002-2008	EDWARD SZEWCZYK
2008-	AROSŁAW JAKÓBIK

DATA	WICEDYREKTORZY
1960-1966	TEOFIL STYPIŃSKI
1972-1985	HENRYK GREGORCZYK
1985-2002	EDWARD SZEWCZYK
2002-2005	JÓZEF DUBIL
2005-2008	AROSŁAW JAKÓBIK
2008-	ANETA KNIEĆ

DATA	WICEDYREKTORZY DO SPRAW SZKOLENIA PRAKTYCZNEGO
2005-2008	JÓZEF DUBIL
2008-2014	ZBIGNIEW BUCZMA
2014-	PAWEŁ OZGA

Plany budowy szkoły rolniczej w Zwoleniu pojawiły się w roku 1918. Starania w tym kierunku podjął Stefan Sołtyk – dyrektor polskiej szkoły średniej żeńskiej w Radomiu, pedagog, organizator szkół polskich w okresie zaboru rosyjskiego. Planowano wówczas założenie w Zwoleniu wielowydziałowej szkoły rzemiosł i seminarium nauczycielskiego. Część pieniędzy na ten cel pochodziło z funduszy skarbu zlikwidowanego w Rosji Korpusu Wojska Polskiego. W 1919 roku Stefan Sołtyk został posłem na Sejm Ustawodawczy i w swojej działalności społeczno-politycznej zainteresował się potrzebami ludności rolniczej okręgu, w skład, którego wchodził również Zwoleń. Wykorzystali to działacze samorządowi i w 1920 roku powołany został Komitet Budowy Szkoły Rolniczej pod przewodnictwem Ma-

riana Jagmina – działacza społecznego, przedstawiciela okolicznych ziemian. Zamiast seminarium nauczycielskiego (3 istniały w okolicy – 2 w Radomiu, 1- w Solcu) fundusze przeznaczono na budowę szkoły rolniczej dla młodzieży powiatu kozienickiego. W efekcie tych działań 3. maja.1922 roku dokonano uroczystego wmurowania aktu erekcyjnego pod głównym budynkiem szkolnym. W uroczystości tej obok Stefana Sołtyka i działaczy samorządowych z Marianem Jagminem na czele, uczestniczył również marszałek Sejmu – Wojciech Trąpczyński. Zaprojektowano budynek szkolny, w którym umieszczono: pięć pokoi sypialnych na piętrze a na parterze jadalnię ze sceną, kuchnię ze spiżarnią, dwa pokoje dla gospodyni i jej pomocnic, pokój gościnny, salę wykładową, świetlicę, bibliotekę, gabinet pomocy naukowych, pokój dla chorych, pokój nauczycielski i gabinet kierownika, a także dwa bliźniacze budynki dla pracowników szkoły, budynki gospodarcze dla potrzeb 45 ha gospodarstwa oraz pomieszczenia dla warsztatów. We wrześniu 1925 roku prace zakończono i rozpoczęto propagowanie szkoły wśród ludności rolniczej. Przewidywano przyjęcie ok.45 kandydatów. W akcji tej udział wzięli m.in. Stanisław Podrygałło - późniejszy nauczyciel przedmiotów ogólnych, który napisał i opublikował w „Głosie Powiatu Kozienickiego” cykl artykułów o potrzebie oświaty rolniczej na wsi i kształceniu zawodowym rolników. W rezultacie tych starań, w dniu 15 stycznia 1926 roku rozpoczęły się lekcje w Ludowej Szkole Rolniczej Męskiej, na które zgłosiło się dziewięciu kandydatów: Bolesław Fijołek z Kępy Wólczyńskiej, Bolesław Gregorczyk z Policzny, Stanisław Koziół z Markowoli, Józef Mazur z Wólki Tyżyńskiej, Stanisław Nakonieczny z Florianowa, Teodor Pindakiewicz ze Zwolenia, Stanisław Szymanek z Wólki Zamojskiej, Jan Wołoszyn ze Zwolenia i Józef Zasada z Kieszka. Kadre szkoły tworzyło pięciu nauczycieli dochodzących oraz trzech zatrudnionych na stałe nauczycieli przedmiotów zawodowych. Byli to: Kazimierz Dzierzbicki – nauczyciel produkcji roślinnej i pierwszy kierownik szkoły, Stefan Targowski - nauczyciel hodowli zwierząt oraz Maria Jagminówna – nauczycielka ogrodnictwa.

Szkoła rolnicza zyskiwała sławę, czego efektem była rosnąca liczba uczniów. W 1927 roku – 18, w 1928 roku – 29. W roku 1929 naukę rozpoczęło już sześćdziesięciu uczniów podzielonych na dwa komplety. Zatrudniano na stałe pięciu nauczycieli przedmiotów zawodowych, jednego – ogólnokształcących i dwóch wychowawców.

Wybuch drugiej wojny światowej załamał rozwój szkoły. Obiekt zamknięto dla Polaków. Pomieszczenia zajęła żandarmeria niemiecka, która obejmowała swym zasięgiem ziemię zwoleńską, tereny Lipska, Kozienic i Radomia. Tu mieściło się więzienie, w którym torturowano i rozstrzeliwano ludzi: mieszkańców Zwolenia, żołnierzy Armii Ludowej

z okolic Mszadli, Armii Krajowej z kozienickiego, a także grupę lotników angielskich. Niemcy niszczyli dorobek szkolny. Z opowiadań naocznych świadków wydarzeń (m.in. absolwenta i długoletniego pracownika szkoły – Franciszka Stępnia) wiadomo, że przed budynkiem głównym spalono cenne zbiory biblioteczne. Wśród społeczności miasteczka krążyła opinia „ze szkoły rolniczej się nie wraca”. Dowodem na to są szczątki ludzkie czternastu ofiar wykopane podczas rozbudowy szkoły w latach sześćdziesiątych.

Po wyzwoleniu, w roku 1945 szkoła wznowiła pracę, jako 3-letnie Gimnazjum Gospodarstwa Wiejskiego, w którym naukę rozpoczęło dwunastu uczniów. W roku 1947 mury szkoły opuściło 49 absolwentów. W 1949 roku powołano pierwszy w historii szkoły Komitet Rodzicielski.

Po 1948 roku rozpoczął się okres dość częstych zmian organizacyjnych szkoły.

W latach 1948 – 1951 funkcjonowało Państwowe Liceum Rolnicze, które z 3-letniego programu nauczania przekształcone zostało w 1951 roku na 4-letnie technikum rolnicze. Od 1956 roku pod nazwą Państwowe Technikum Rolnicze funkcjonowało technikum o 5-letnim programie nauczania.

W roku 1956 rodzi się pomysł likwidacji szkoły rolniczej i przeznaczenia budynku dla potrzeb liceum ogólnokształcącego lub szpitala. Motywowany jest trudnościami lokalowymi i brakiem mieszkań dla nauczycieli oraz pracowników. Dzięki aktywnej postawie władz powiatowych i pracowników szkoły, w tym dyrektora Aleksandra Chmielewskiego, Centralny Zarząd Szkolnictwa Rolniczego w Warszawie cofnął decyzję o likwidacji, w czerwcu 1957 roku.

W 1961 roku, decyzją władz wojewódzkich, w Zwoleniu utworzone zostało 4-letnie technikum rolnicze a w 1964 roku - 3-letnie, dla absolwentów niższych szkół rolniczych. Utworzenie tego typu szkoły stwarzało możliwość dalszej nauki absolwentom szkół przysposobienia rolniczego oraz rocznych szkół rolniczych. Ta reorganizacja spowodowała, że obok siebie istniały klasy technikum 5-letniego, 4-letniego i 3-letniego.

Lata sześćdziesiąte przyniosły szereg korzystnych dla szkoły zmian. W październiku 1963 roku oddano do użytku internat na 160 miejsc. Wybudowano pracownię mechanizacji z garażami i cieleśnią, wyremontowano budynki gospodarstwa i budynek B, tworząc w nim mieszkania dla czterech rodzin. W całym obiekcie przeprowadzono centralne ogrzewanie. Oddane w tym czasie inwestycje, po remontach i modernizacji, do dnia dzisiejszego stanowią bazę szkolną. Nauczyciele i młodzież w czynie społecznym wykonali szereg prac podnoszących estetykę obiektu. Urządzono rabaty i zieleńce, utwardzono podwórko, urządzono boisko

szkolne, położono biegnące do obiektu szkolnego chodniki na ulicy Wojska Polskiego.

Za wielkie zaangażowanie nauczycieli i uczniów w pracę społeczną na rzecz szkoły i środowiska Technikum Rolnicze w Zwoleniu zostało wyróżnione Odznaką Tysiąclecia Państwa Polskiego. Wydarzenie to miało miejsce 16. września 1966 roku. Potrzeby środowiska oraz ogólne tendencje oświaty rolniczej spowodowały, że w 1964 roku utworzono cieszący się wielkim powodzeniem wydział kształcenia korespondencyjnego o 3-letnim programie nauczania. Kierowanie wydziałem powierzono nauczycielowi biologii - Walentemu Pakule, a w 1981 roku nauczycielowi matematyki - Edwardowi Szewczykowi. Naukę w tej szkole ukończyło ok. 300 absolwentów.

W 1965 roku przed wejściem do budynku głównego odsłonięto tablicę ku czci mieszkańców Zwolenia i okolic pomordowanych w latach 1939-1945. Do dnia dzisiejszego, w chwilach szczególnie uroczystych, młodzież składa pod nią kwiaty i zapala znicze.

22 września 1968 roku odbyła się bardzo ważna dla całej społeczności szkolnej uroczystość. Szkoła otrzymała imię i sztandar. Na wniosek Rady Pedagogicznej, Komitetu Rodzicielskiego oraz dyrektora szkoły – Wacława Małka, decyzją Ministerstwa Rolnictwa z maja 1968 roku, szkoła została wyróżniona nadaniem imienia „Bohaterów Walki z Faszyzmem”. W piśmie skierowanym do dyrekcji napisano: ”Stosownie do § 10 i 11 ust. 2 Zarządzenia Ministra Oświaty z dnia 25.V.1960 roku w sprawie nazw szkół ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli, szkół zawodowych (Dz.U. Ministra Oświaty Nr 8, poz.131) nadaję tamtejszemu technikum rolniczemu nazwę o następującym brzmieniu: ”Technikum Rolnicze imienia Bohaterów Walki z Faszyzmem”. Pismo zostało podpisane przez wiceministra rolnictwa, prof. dr Józefa Okuniewskiego.

Dyrektor szkoły W. Małek przekazuje sztandar przedstawicielom młodzieży
(Stanisława Rusin, Stanisław Sudół, Teresa Długosz)

Imię to stanowiło dowód pamięci i szacunku złożony mieszkańcom Zwolenia i okolic torturowanym i zamordowanym przez faszystów na terenie szkoły, a także ich rodzinom.

Imię jest również hołdem złożonym Stefanowi Sołtykowi – inicjatorowi budowy szkoły rolniczej, który po kilku latach pobytu w niemieckich obozach koncentracyjnych (m.in. w Dachau) zmarł w 1945 roku i pochowany został w zbiorowej mogile na terenie Niemiec. W uroczystości nadania szkole imienia udział wzięła min. żona pierwszego dyrektora szkoły- Kazimierza Dzierzbickiego a także dwóch nauczycieli z lat trzydziestych: Franciszek Legacki i Piotr Sznajder.

W 1971 roku oddany został do użytku 12 - rodzinny blok mieszkalny dla nauczycieli. W 1972 roku w szkole przybyło cztery klasy (120 uczniów) przejętej z liceum ogólnokształcącego, zasadniczej szkoły rolniczej, a także kadra pedagogiczna ucząca w tej szkole.

W 1972 roku szkoła powiększyła się o zdewastowany obiekt przejęty po Spółdzielni Produkcyjnej w Sycynie, w którym staraniem dyrektora Longina Wawrzonka, po przeniesieniu produkcji zwierzęcej z gospodarstwa w Zwoleniu, powstała baza dla potrzeb szkolenia praktycznego.

W 1973 roku obok wydziału kształcenia korespondencyjnego zorganizowana została nowa forma kształcenia zaocznego – technikum telewizyjne, dla potrzeb, którego lekcje prowadzili nauczyciele naszej szkoły. Za trud włożony w tę formę kształcenia dyrekcja i nauczyciele otrzymali w 1978 roku podziękowania podpisane przez ministra rolnictwa dr hab. Henryka Burczyka.

W kolejnych latach liczba uczniów powoli spada i w 1985 roku wynosi 503 osoby.

W 1987 roku powołany został Komitet Patronacki Szkoły, w skład, którego wchodził m.in. prezesi Spółdzielni Ogrodniczej, POM i SKR.

W latach osiemdziesiątych i początku dziewięćdziesiątych wysiłki kolejnych dyrektorów: Henryka Gregorczyka i Marii Wawrzonek skierowane były na poprawę wyposażenia i warunków socjalnych młodzieży odbywającej szkolenie praktyczne w gospodarstwie szkolnym, w Sycynie i rozpoczęcie budowy sali gimnastycznej, co miało miejsce w kwietniu 1988 roku..

W latach dziewięćdziesiątych, zgodnie z oczekiwaniami środowiska zmieniają się profile szkoły. W 1990 roku na poziomie zasadniczym wprowadzono kierunek mechanizacji rolnictwa i wiejskiego gospodarstwa domowego. W 1993 roku wprowadzone zostało 5-letnie technikum technologii żywności, do którego nabór prowadzono przez kolejne trzy lata.

W 1994 roku rozpoczyna się proces komputeryzacji szkoły. Powstaje pierwsza pracownia komputerowa.

Uroczystym wydarzeniem 1996 roku był II Zjazd Absolwentów Szkoły, który odbył się w dniu 6. lipca. Spotkanie, które zgromadziło ok. 400 gości otworzył dyrektor Zbigniew Buczma. Najstarszym uczestnikiem był absolwent szkoły z 1933 roku, mieszkaniec Zwolenia, Roman Skrzypek. Gościliśmy również absolwentów z roku 1947: Józefę Michalak, Kazimierza Abramczyka, Mariana Kępkę oraz Stefana Szczepaniaka, wieloletniego pracownika szkoły, a także uczennicę z 1948 roku – Julię Papiewską i Aleksandra Mordzińskiego, który ukończył szkołę w 1949 roku.

Dyrektor Z Buczma uroczysto rozpoczyna II Zjazd Absolwentów

W 1998 roku rozpoczyna działalność 5-letnie liceum agrobiznesu.

Do grudnia 1998 roku szkoła była placówką resortową prowadzoną przez Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej. Nadzór pedagogiczny sprawował Oddział Oświaty Rolniczej Urzędu Wojewódzkiego w Radomiu. Po reformie administracyjnej tzn. od stycznia 1999 roku organem prowadzącym szkołę jest Rada Powiatu Zwoleń, a nadzór pedagogiczny sprawuje Mazowiecki Kurator Oświaty.

W 2001 roku po raz pierwszy w dziejach szkoły nie przeprowadzono naboru do klas pierwszych. Wiązało się to z wprowadzoną w 1999 roku reformą szkolnictwa, która powołując gimnazja wydłużyła o jeden rok czas kształcenia na poziomie niższym

Z każdym rokiem w szkole przybywa uczniów. Budynki przewidziane dla ok. 50 osób mieszczą w chwili obecnej około 800 uczniów. Nic dziwnego, że starania władz samorządowych, dyrekcji i pracowników są ukierunkowane na rozbudowę bazy szkolnej. W 2002 roku, podczas spotkania nauczycieli z przedstawicielami MENiS, ówczesny dyrektor szkoły – Zbigniew Buczma przekazał na ręce dyrektora generalnego MENiS – M. Olejniczaka pisemnie opracowaną koncepcję rozbudowy szkoły z prośbą o wskazanie dróg pozyskania funduszy na ten cel.

Mimo problemów lokalowych szkoła rozwija się bardzo dobrze. Jest coraz lepiej wyposażona w nowoczesne pomoce dydaktyczne. W chwili obecnej funkcjonuje pięć pracowni komputerowych oraz biblioteka z pozyskanym dzięki udziałowi w projekcie MENiS „internetowym centrum informacji multimedialnej”, łącznie z dziesięcioma stanowiskami komputerowymi, od 2000 roku pracująca na bazie programu MOL. Obecnie szkoła dysponuje 95 komputerami połączonymi w sieć ze stałym dostępem do Internetu. Komputery te w znacznej mierze pozyskane zostały poprzez zaangażowanie nauczycieli w różne programy.

Dzięki pozyskanym przez Starostwo Powiatowe funduszom, wysiłkom dyrektora Edwarda Szewczyka przy wsparciu Pani Agnieszki Mync z Departamentu Strategii i Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Sejmiku Samorządowego Województwa Mazowieckiego – pełnomocnika Zarządu ds. Kontraktu Województwa Mazowieckiego i Pana Henryka Maziarka - Przewodniczącego Komisji Rozwoju Gospodarczego Infrastruktury i Przeciwdziałania Bezrobociu Urzędu Marszałkowskiego Sejmiku Samorządowego w 2004 roku oddano do użytku, mieszczące się w dawnym budynku gospodarczym warsztaty do szkolenia zawodowego. W listopadzie 2005 roku wykonano remont i modernizację dróg wewnętrznych tworząc na terenie obiektu „miasteczko ruchu drogowego”. We wrześniu 2006 roku rozpoczął się kapitalny remont budynku internatu z dostosowaniem do bieżących potrzeb. Miejsmy na-

dzieję, że będzie to początek rozbudowy szkoły, która jak wskazują fakty, jest w środowisku zwoleńskim bardzo potrzebna.

W roku szkolnym 2006/2007, bowiem, w szkole jest 31 oddziałów (w tym dziesięć klas pierwszych), w których uczy się 888 uczniów. W lutym 2006 roku naukę w naszej szkole rozpoczęła młodzież klasy pierwszej i drugiej gimnazjum Środowiskowego Hufca Pracy w Zwoleniu. Na poziomie zasadniczej szkoły zawodowej młodzież uczy się w 3-letniej szkole o specjalności mechanik-operator pojazdów i maszyn rolniczych, 3-letniej szkole o kierunku mechanik pojazdów samochodowych, 2-letniej szkole wielozawodowej o specjalności sprzedawca i kucharz małej gastronomii, oraz 3-letniej szkole wielozawodowej o specjalnościach: piekarz, stolarz, rzeźnik-wędliniarz, cukiernik, fryzjer, elektryk, monter-elektronik, operator obrabiarek skrawających, elektromechanik itp. Na poziomie szkoły średniej naukę prowadzi się w 4-letnim technikum agrobiznesu, 4-letnim technikum rolniczym, 3-letnim uzupełniającym technikum rolniczym oraz 3-letnim liceum profilowanym o kierunku zarządzanie informacją.

We wrześniu 2006 roku szkoła pozyskała z Ministerstwa Rolnictwa bardzo oczekiwane środki pieniężne w wysokości ok. 150 tys. zł przeznaczone na zakup samochodu do nauki jazdy, niezbędnych maszyn rolniczych i najnowocześniejszego sprzętu komputerowego.

W dniach 30.09 – 1.10.2006r. w szkole odbył się III Zjazd Absolwentów. Podczas Zjazdu na szczególną uwagę zasługuje uroczystość przekazania nowego sztandaru szkoły ufundowanego przez Radę Rodziców. Tym samym stary zasłużony sztandar przeszedł do historii.

Dyrektor Edward Szewczyk przekazuje nowy sztandar przedstawicielom młodzieży.

Wiosną 2008r. Rada Powiatu Zwolenia i Rada Miasta doszły do porozumienia i dokonały zamiany działek w wyniku, czego Szkoła odzyskała połowę terenu po Weterynarii z przeznaczeniem na obiekty sportowe.

W lipcu 2008r. rozstrzygnięto przetarg na budowę bieżni.

W 2008r. następuje zmiana kadry kierowniczej. W sierpniu 2008r. dyrektor Edward Szewczyk odchodzi na emeryturę, a konkurs na Dyrektora ZSR-T w Zwoleniu wygrywa Arosław Jakóbiak, który powołuje na swojego zastępcę ds. dyd. – wych. Anetę Knieć, a na wicedyrektora ds. szkolenia praktycznego Zbigniewa Buczmę.

W roku szkolnym 2008/2009 jest 31 oddziałów, w tym 9 klas pierwszych, w których uczy się 825 uczniów. Kadra składa się z 60 nauczycieli. Po raz pierwszy zostaje przeprowadzony nabór do 4 –letniego technikum architektury krajobrazu i 4 – letniego technikum ekonomicznego.

We współpracy z Centrum Usług Szkoleniowych „Lider” w roku szkolnym 2008/2009 zostały utworzone szkoły zaoczne. Na poziomie średnim 2- letnie liceum uzupełniające i technikum mechaniczne uzupełniające, a także 3 – letnia policealna szkoła o kierunku administracja a od roku szkolnego 2012/2013 Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych.

22 września 2009r. oddano do użytku nowe boisko szkolne o nawierzchni poliuretanowej w wymiarach 44 na 22 metry. Przy obiekcie znajduje się czterotorowa bieżnia o długości 116 metrów, w następnych latach planowana jest jej rozbudowa. Łączny koszt obu inwestycji wynosił 396,798 zł z czego 70.000zł zostało dofinansowane z budżetu Województwa mazowieckiego w ramach Samorządowego Instrumentu Wsparcia Rozwoju Mazowsza.

Boisko wielofunkcyjne.

Na rok 2010 planowano realizację budowy szkoły i hali sportowej. W tym celu Biuro Projektów Inżynierskich sporządziło dokumentację budowlaną i wykonawczą oraz studium wykonalności. Zakres inwestycji dotyczył budowy budynku dydaktycznego oraz budynku hali sportowej z trybuną na 300 osób. Koszt inwestycji szacowany był na 20 milionów złotych. Warunkiem koniecznym było pozyskanie dofinansowania z funduszy unijnych. Niestety brak funduszy spowodował, że plany rozbudowy musiały być odłożone na późniejszy termin.

Od roku szkolnego 2009/2010 Zespół Szkół Rolniczo – Technicznych w Zwoleniu jest uczestnikiem projektu „**Szkoła kluczowych kompetencji. Program rozwijania umiejętności uczniów szkół Polski Wschodniej**”. Program ten jest finansowany ze środków Unii Europejskiej oraz budżetu państwa. Celem Projektu jest zwiększenie dostępności do rozwoju kompetencji kluczowych uczniów szkół ponadgimnazjalnych o profilu zawodowym oraz szkół policealnych w Polsce Wschodniej. Projekt realizowany będzie do 31 grudnia 2012r.

Szkoła była również uczestnikiem projektów: „**Szkolenia i doradztwo podnoszące zdolność uczniów do zatrudnienia – szansą na lepszą przyszłość**” oraz „**Pokonujemy bariery czyli jak nie zostać w tyle**”- zajęcia dydaktyczno – wyrównawcze i specjalistyczne służące

wyrównywaniu dysproporcji edukacyjnych, współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Pierwszy z projektów skierowany był do uczniów ostatnich klas Zespołu i polegał na przeprowadzeniu szkoleń przygotowujących do egzaminów zawodowych, maturalnych, wyjazdów studyjnych oraz diagnozy predyspozycji zawodowych wraz z doradztwem zawodowym. Uczniowie uczestniczyli w ramach projektu w szkoleniach przygotowujących do egzaminów zawodowych z przedsiębiorczości, produkcji roślinnej i zwierzęcej, ekonomiki i rachunkowości. Uczniowie ostatnich klas zawodowych brali udział w kursach przygotowujących do egzaminów organizowanych przez Centrum Kształcenia Praktycznego w Pionkach, Zespół Szkół Ekonomicznych w Radomiu i Zespół Szkół Rolniczo – Technicznych w Zwoleniu.

W ramach wyjazdów studyjnych młodzież brała udział w wycieczkach tematycznych: dwudniowym wyjeździe na Międzynarodową Wystawę Rolniczą AGRO SHOW Bednary koło Poznania; Międzynarodowych Targach Techniki Rolniczej AGROTECH w Kielcach; zwiedzaniu Zakładu Montowni Ciągników Rolniczych w Jackowie koło Świdnika; wyjeździe do Centrum Kształcenia Praktycznego w Radomiu.

Uczniowie klas maturalnych brali udział w szkoleniach przygotowujących do egzaminu maturalnego z matematyki, biologii, geografii, języka polskiego, języka angielskiego i języka niemieckiego.

Drugi z projektów mający na celu wyrównanie dysproporcji edukacyjnych młodzieży, skierowany był do uczniów klas I Zespołu i obejmował zajęcia specjalistyczne, dydaktyczno – wyrównawcze oraz badania pedagogiczne. W ramach opieki pedagogiczno - psychologicznej przeprowadzone zostały wśród młodzieży badania pedagogiczne. W ramach zajęć specjalistycznych młodzież podnosiła swoje umiejętności z fizyki i informatyki. Zajęcia dydaktyczno – wyrównawcze odbywały się z zakresu matematyki, biologii, geografii, chemii, języka angielskiego, języka niemieckiego oraz języka polskiego. Ogółem przez trzy lata trwania projektu wzięło w nim udział 535 uczniów z klas I.

W ramach obu projektów zostały zakupione materiały dydaktyczne będące pomocą na zajęciach

Od września 2011r. do sierpnia 2013r. w Zespole Szkół Rolniczo- Technicznych realizowany jest również projekt pod nazwą „***Stawiam na swoją przyszłość***”. Głównym celem projektu jest podwyższenie atrakcyjności i jakości kształcenia przez rozszerzenia programu rozwojowego Zespołu Szkół Rolniczo – Technicznych w Zwoleniu. Zajęcia prowadzone są m.in.

z języka polskiego, języka angielskiego, matematyki, rachunkowości, przedsiębiorczości, fizyki, rolnictwa, kształtowania terenów zieleni, grafiki komputerowej, fotografii i zajęcia sportowe oraz zajęcia udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej. Dla prawidłowej realizacji zaplanowanych działań zostały zakupione materiały biurowe, podręczniki do zajęć, programy multimedialne, pomoce dydaktyczne m.in. laptopy, drukarki, telewizory, projektor multimedialny, głośniki do komputera, wskaźniki laserowe, aparat fotograficzny, dwa fantomy.

W roku szkolnym 2010/2011 powstało 28 oddziałów, w tym 8 klas pierwszych. Od tego roku szkolnego nastąpiło również wygaszanie klas Gimnazjum dla dorosłych. Po raz pierwszy zostaje przeprowadzony nabór do 4 – letniego technikum spedycyjnego. Od roku szkolnego 2011/2012 w Zespole Szkół Rolniczo – Technicznych w Zwoleniu jest realizowana innowacja pedagogiczna w ramach liceum ogólnokształcącego – klasy mundurowe: policyjna i strażacka. Jest to wydarzenie bez precedensu w historii szkoły a na pewno krok w dobrym kierunku wobec wejścia do szkół ponadgimnazjalnych nowej reformy edukacji. Oprócz klas mundurowych powstało również 4-letnie technikum informatyczne.

Klasy mundurowe liceum ogólnokształcącego – strażacka i policyjna w roku szkolnym 2011/2012 były prawdziwą wizytówką szkoły. Uczniowie klas mundurowych pod opieką Pani Katarzyny Borowskiej i Pana Marcina Kacy reprezentowali szkołę podczas uroczystości miejskich z okazji Święta Niepodległości, Konstytucji 3 – maja czy też 73 rocznicy wybuchu II wojny światowej. Klasy mundurowe były również odpowiedzialne za zadania logistyczne podczas Dni Otwartych, które stają się powoli tradycją naszej szkoły.

Nabór na rok szkolny 2012/2013 pokazuje wyraźnie, że powstanie klas mundurowych w Zespole Szkół Rolniczo – Technicznych to był dobry pomysł. Pomimo niżu demograficznego Zespół Szkół może pochwalić się utworzeniem 9 klas pierwszych. Ogółem w roku szkolnym 2012/2013 w szkole funkcjonuje 27 oddziałów w tym 6 oddziałów łączonych z podziałem na klasy zawodowe.

Ślubowanie klas mundurowych.

Rok szkolny 2012/2013 to rok dla szkoły wyjątkowy, bowiem nowa reforma programowa wymaga od grona pedagogicznego wprowadzenia zmian zarówno w kształceniu ogólnokształcącym, ale również zawodowym.

Założenia reformy w zakresie kształcenia ogólnego:

1. Ujednolicić tzw. ramowe plany nauczania dla szkół ponadgimnazjalnych tak, aby absolwenci gimnazjów kontynuowali naukę przedmiotów ogólnokształcących na jednakowych zasadach niezależnie od tego czy będą uczniami liceum czy technikum (jednakowe przedmioty oraz jednakowa minimalna liczba godzin z poszczególnych przedmiotów w cyklu nauczania, jednakowe podstawy programowe i programy nauczania).
2. Realizować nauczanie, co najmniej dwóch przedmiotów w zakresie rozszerzonym niezależnie od typu szkoły średniej. W technikum 2 przedmioty w zakresie rozszerzonym a w liceach od 2 do 4 przedmiotów rozszerzonych.
3. Realizować nauczanie jednego (technikum) lub dwóch przedmiotów uzupełniających (liceum) w zależności od dokonanych przez uczniów wyborów przedmiotów nauczanych w zakresie rozszerzonym.
4. W zasadniczej szkole tak zrealizować nauczanie ogólne, aby absolwent zasadniczej szkoły zawodowej mógł zostać przyjęty do trzyletniego liceum ogólnokształcącego dla dorosłych od razu do klasy drugiej a nie klasy pierwszej.

5. Nauczanie przedmiotów ogólnych w zakresie podstawowym było kontynuacją podstawy programowej realizowanej w gimnazjum, czyli byłoby przedłużeniem III etapu edukacyjnego na klasę 1 liceum i technikum oraz klasy 1-3 zasadniczej szkoły zawodowej.

Najważniejsze założenia reformy szkolnictwa zawodowego są następujące:

1. Kształcenie zawodowe powinno ułatwiać młodzieży zdobywanie nowych kwalifikacji zawodowych pod potrzeby pracodawców w możliwie krótkim czasie
2. Wprowadzono jeden dokument będący podstawą kształcenia zawodowego, w którym umieszczono podstawy programowe dla wszystkich zawodów przewidzianych w nowej klasyfikacji zawodów. Wymagania edukacyjne kształcenia zawodowego zapisane zostały językiem efektów kształcenia i są nie tylko podstawą programową kształcenia zawodowego, ale stanowiąc będą jednocześnie podstawę do przeprowadzania egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe oraz zbiór koniecznych treści do tworzenia programów nauczania dla danego zawodu. Struktura podstawy programowej dla danego zawodu została ściśle określona i ujednolicona dla wszystkich zawodów i składa się z trzech części: I. - Efekty kształcenia wspólne dla wszystkich zawodów, II. - Efekty kształcenia wspólne dla zawodów w danej grupie zawodów z określonego obszaru zawodowego (zawody podzielono na 8 obszarów) oraz III - Efekty kształcenia charakterystyczne dla konkretnego zawodu, które zapisano w wydzielonych kwalifikacjach dla danego zawodu
3. W każdym zawodzie wyodrębniono tzw. kwalifikacje zawodowe w liczbie od 1 (szkoła zawodowa, szkoły policealne w niektórych zawodach) do 3 (technikum, szkoły policealne).
 - Uczniowie zasadniczej szkoły zawodowej będą zdawali egzamin potwierdzający kwalifikację zawodową w 3 klasie z jednej wyodrębnionej dla zawodu kwalifikacji w danym zawodzie
 - Uczniowie technikum będą zdawać egzaminy potwierdzające daną kwalifikację nie na koniec klasy 4 jak to miało miejsce dotychczas a w trakcie nauki np. w klasie 2, 3 lub do końca lutego w klasie 4 po zrealizowaniu materiału naucza-

nia przewidzianego daną kwalifikacją zawodową. Uczeń zdobywa tytuł technika w danym zawodzie, gdy ukończy szkołę średnią i zda egzaminy potwierdzające wszystkie kwalifikacje przewidziane dla danego zawodu. Po zdaniu każdej kwalifikacji uczeń otrzymuje świadectwo potwierdzające uzyskanie danej kwalifikacji. Co ważne, jeżeli uczeń technikum, który kończy technikum nie zda którejś kwalifikacji przewidzianej dla zawodu to i tak posiada uprawnienia w zakresie tych kwalifikacji, które zdał i będą one ważne dla pracodawcy.

4. Egzaminy potwierdzające kwalifikacje zawodowe w technikum powinny odbyć się do końca lutego klasy 4, aby uczniowie w drugim semestrze klasy 4 mogli skupić się wyłącznie na przygotowaniach do egzaminu maturalnego.
5. Wprowadza się nową formę zdobywania kwalifikacji w zawodzie w postaci tzw. kursów kwalifikacyjnych, jako pozaszkolną formę zdobywania zawodu. Jednocześnie ustalono, że zdobywanie kwalifikacji w formie kursów kwalifikacyjnych musi zapewnić zrealizowanie podstawy programowej przewidzianej dla danej kwalifikacji.
6. Wprowadzono nową ścieżkę zdobywania zawodów lub konkretnej kwalifikacji w danym zawodzie.

Reforma programowa wymusiła również zmiany w strukturze szkół wchodzących w skład Zespołu. Rada Powiatu na sesji, która odbyła się 22 czerwca 2012r. podjęła decyzję o stopniowej likwidacji liceum profilowanego oraz wygaszaniu zasadniczej szkoły zawodowej o 2-letnim etapie kształcenia. Podjęto również decyzję o likwidacji technikum uzupełniającego po zasadniczej szkole zawodowej.

Rok 2012 to również realizacja planów rozbudowy szkoły. Marzenie pokoleń stało się rzeczywistością.

Prace budowlane rozpoczęto 12 kwietnia 2013r. Projekt pn. „Budowa budynku dydaktycznego i sali sportowej Zespołu Szkół Rolniczo-Technicznych w Zwoleniu” współfinansowany był ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego Priorytet VII „Tworzenie i poprawa warunków dla rozwoju kapitału ludzkiego”, Działanie 7.2 „Infrastruktura służąca edukacji. Całkowita wartość projektu wynosiła 14.407.755,46zł, w tym środki unijne 9.373.265zł. Wykonawcą tej największej w dotychczasowej historii powiatu zwoleńskiego

inwestycji było Przedsiębiorstwo Budownictwa Ogólnego „KARTEL” S.A. z siedzibą w Jędrzejowie.

Projekt nowego budynku dydaktycznego.

W roku szkolnym 2014/2015 oprócz dotychczasowych kierunków kształcenia w szkole powstały trzy nowe. W ramach innowacji pedagogicznej powstało Liceum ogólnokształcące – klasa sportowa (piłka ręczna, siatkówka), w związku z zapotrzebowaniem rynku pracy Technikum geodezyjne oraz w odpowiedzi na duże zainteresowanie Liceum ogólnokształcące dla dorosłych kształcące w systemie zaocznym.

Rok 2014 przyniósł zmiany na miarę pokoleń, po wielu latach starań poszczególnych dyrektorów m.in. Zbigniewa Buczmy, Edwarda Szewczyka i Arosława Jakóbika oraz Starostwa Powiatowego w Zwoleniu zostały ukończone i oddane do użytku nowe budynki dydaktyczne wraz z pełnowymiarową halą sportową.

Nowa szkoła to trzykondygnacyjny budynek połączony z salą gimnastyczną. W budynku jest 28 sal dydaktycznych w tym 4 pracownie informatyczne, zaplecze administracyjne, biblioteka z czytelnią, multimedialne centrum informacji z e-punktem, sala widowiskowa, bufet oraz szatnia. Budynek szkoły dodatkowo został wyposażony w windę i sanitariaty dla osób niepełnosprawnych. Trybuny sali sportowej pomieszczą około 250 osób. W budynku hali znajdować się będzie siłownia, zaplecze socjalne dla czterech grup, pokój trenerski oraz pełnowymiarowa arena sportowa.

Otwarcie nowych obiektów Zespołu Szkół Rolniczo – Technicznych w Zwoleniu nastąpiło 30 sierpnia 2014r. Uroczystego przecięcia wstęgi dokonali:

- Pan Leszek Ruszczyk Wicemarszałek Województwa Mazowieckiego,
- Pani Bożenna Pacholczak Wiceprzewodnicząca Sejmiku Województwa Mazowieckiego,
- Pan Zbigniew Gołąbek Radny Sejmiku Województwa Mazowieckiego,
- Pan Waldemar Urbański Starosta Zwoleński,
- Pan Edward Rybak Przewodniczący Rady Powiatu w Zwoleniu,
- Pan Arkadiusz Sulima Wicestarosta,
- Pan Stefan Bernaciak Członek Zarządu Powiatu w Zwoleniu,
- Pan Piotr Fijołek Członek Zarządu Powiatu w Zwoleniu,
- Pan Mirosław Madejski Członek Zarządu Powiatu w Zwoleniu,
- Pan Jerzy Kosiński Starosta Zwoleński I, II i III kadencji,
- Pan Tomasz Sękiewicz Wiceprezes Przedsiębiorstwa Budownictwa Ogólnego „KARTEL” S.A. – wykonawca inwestycji,
- Pan Adam Kukiełka – AMM Instalacje w Puławach, nadzór inwestycji,
- Pani Bogusława Jaworska Burmistrz Zwoleń,
- Ks. Bernard Kasprzycki Proboszcz Parafii pw. Podwyższenia Krzyża Św. w Zwoleniu,
- Pan Arosław Jakóbiak Dyrektor Zespołu Szkół Rolniczo – Technicznych w Zwoleniu.

14 kwietnia 2015r. zostało zarejestrowane Stowarzyszenie Absolwentów i Sympatyków Zespołu Szkół Rolniczo – Technicznych w Zwoleniu, w Krajowym Rejestrze Sądowym prowadzonym przez Sąd Rejonowy dla Miasta Stołecznego Warszawy, XIV Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego. Stowarzyszenie ma na celu m.in: utrzymywanie i rozwijanie łączności pomiędzy szkołą i jej absolwentami, udzielanie pomocy w sytuacjach życiowych i zawodowych członków stowarzyszenia, wszechstronne promowanie szkoły, jej absolwentów i nauczycieli, realizowanie przedsięwzięć naukowych, wspieranie przedsiębiorczości wśród członków stowarzyszenia, działanie na rzecz aktywizacji zawodowej.

Stowarzyszenie jest kontynuatorem i spadkobiercą bogatego dorobku Powiatowego Związku b. Wychowanków i Wychowanic Szkół i Kursów Gospodarstwa Wiejskiego, założonego w 1932 r. z inicjatywy nauczyciela Szkoły Rolniczej w Zwoleniu - Stanisława Podrygały i burmistrza miasta Zwolenia Jana Galewskiego. Liczył on 131 członków absolwentów Szkoły Rolniczej w Zwoleniu, a miał za zadanie doskonalenie zawodu rolnika i zdobywanie wyższego poziomu kultury duchowej, obywatelskiej i społecznej. Powiatowy Związek wydawał własny organ prasowy: Głos Młodej Wsi. Wraz z rejestracją Stowarzyszenia ukonstytuowały się władze:**Zarząd Stowarzyszenia:** Prezes Marcin Kaca, Wiceprezes Paweł Ozga, Skarbnik Izabela Skrzypek-Markiewicz, Sekretarz Katarzyna Krzyśko-Płachta.
Komisja Rewizyjna: Agnieszka Strzelecka, Barbara Król, Bogdan Dubil.

4 lipca 2015r. w związku z obchodami 90 – lecia powstania szkoły planowany jest IV Zjazd Absolwentów Zespołu Szkół Rolniczo – Technicznych w Zwoleniu.

Fot. Michał Zawadzak. Nowe budynki dydaktyczne ZSR-T w Zwoleniu.

Fot. Michał Zawadzak. Nowe budynki dydaktyczne ZSR-T w Zwoleniu

Rozdział 2.

Gospodarstwo szkolne i szkolenie praktyczne

Kierownicy gospodarstwa:	DATA	KIEROWNICY SZKOLENIA PRAKTYCZNEGO
Piotr Janiszewski	1985-1988	JÓZEF DUBIL
Jan Nita	1988-1989	LONGIN WAWRZONEK
Stanisław Gacki	1990-1993	ZBIGNIEW BUCZMA
Stanisław Majcher	1993-1998	WALDEMAR URBAŃSKI
Józef Skorek	1999-2005	ZENONA MACHNIK†
Leopold Hryniewicz		
Ryszard Choma		
Włodzimierz Pałka		
Antoni Kozanka		
Marek Piec		
Wiesław Garbarczyk		
Marek Morgaś		
Tomasz Kuc		
Waldemar Urbański		
Ryszard Maraszkiewicz		

Gospodarstwo przyszkolne pełniło bardzo ważną funkcję w przygotowaniu młodzieży do zawodu rolniczego. Przed wojną stanowiło je ok. 50 ha użytków rolnych. W jego skład wchodziło ok. 1,5 ha sadu, 1,5 ha ogrodu warzywnego, 4 ha pastwisk, 5 ha upraw roślin pastewnych oraz ok. 28 ha pod stałym płodozmianem polowym. Uprawiano buraki i kapustę pastewną, kukurydzę, słonecznik, mieszanki zbożowe, żyto, owies, koniczynę i ziemniaki. Sad i ogród warzywny prowadzony był głównie dla celów dydaktycznych. Każdy z uczniów samodzielnie uprawiał poletka, rozpoczynając od siewu i sadzenia a kończąc na zbiorze i przechowywaniu.

Do 1936 roku gospodarstwo nastawione było głównie na produkcję zbóż i ziemniaków. Hodowla zwierząt ograniczała się do ok. 10 sztuk bydła, kilku tuczników i czterech knurów.

Po 1936 roku nastąpił szybki rozwój hodowli bydła. W latach 1936 - 1938 szkoła była pierwszym i jedynym dostawcą mleka butelkowego w Zwoleniu. Odnoszono także sukcesy w hodowli trzody (ok. 60 szt.) W 1938 roku chlewnia gospodarstwa została zarejestrowana przez Kielecką Izbę Rolniczą, jako chlewnia zarodowa.

Całością gospodarstwa zarządzał w tym okresie kierownik szkoły, a poszczególnymi działami nauczyciele odnośnych przedmiotów zawodowych.

W latach 1939 – 1945 gospodarstwo było zajęte przez Niemców. Po wznowieniu przez szkołę pracy, w 1945 roku, znów stało się jej podstawowym warsztatem dydaktycznym. Od roku 1956 gospodarstwo przeszło na własny rozrachunek. Powołana została również Rada Gospodarstwa, która miała za zadanie rozpatrywanie całokształtu spraw dotyczących gospodarstwa i nauczania praktycznego. W 1959 roku przebudowano (z drewnianego na murowany) budynek gospodarczy mieszczący do roku 1974 oborę, chlewnię i stajnię, a obecnie po remontach i modernizacji – warsztaty szkolne. Wybudowano wiatę na narzędzia i maszyny. Do budynku mieszkalnego dla pracowników gospodarstwa dobudowane zostało piętro. W 1963 roku oddano do użytku nowy cielętnik.

W 1964 roku, w oborze zainstalowano pierwszą dojarkę elektryczną. Pracownicy szkoły i mieszkańcy Zwolenia mieli możliwość kupowania mleka ze świeżego udoju. W 1967 roku przeprowadzono kapitalny remont stodoły spełniającej swą funkcję do dnia dzisiejszego. W 1971 roku ogrodzono okólnik i utwardzone zostało podwórkko gospodarstwa. Zakupiono wiele maszyn i urządzeń rolniczych, w tym pierwszy kombajn Bizon (w 1974 roku). W skład gruntów gospodarstwa wchodziło w tym czasie ok. 70 ha. Były to grunty w Zwoleniu – ok. 25 ha, resztówka po dawnym majątku ziemskim w Strykowicach – ok. 8ha, grunty w Niwkach – 20 ha oraz łąki w Strykowicach, Linowie i Jedlance – ok. 14 ha.

Obora w Sycynie

W 1972 roku, decyzją władz wojewódzkich, gospodarstwo powiększyło się o obiekt po Spółdzielni Produkcyjnej w Sycynie. W bardzo złym stanie były budynki i grunty gospodarstwa (ok. 80 ha). W 1974 roku opracowano program rozbudowy i projekt zamierzeń inwestycyjnych dla gospodarstwa szkolnego. W trakcie przygotowań do inwestycji udało się dyrekcji szkoły pozyskać środki na remont dwóch stawów rybnych o powierzchni 3 ha, położonych bezpośrednio przy szosie. Po remoncie stawy włączone zostały do produkcji rybnej. Proponowany plan inwestycyjny obejmował budowę bloku mieszkalnego dla pracowników, chlewnię, oborę udojową, wiatę na narzędzia i maszyny, silosy i warsztaty remontowe. Po kilku zmianach wprowadzonych przez komisję Departamentu Oświaty Rolniczej Ministerstwa Rolnictwa prace rozpoczęto w 1976 roku. W Banku Gospodarki Żywnościowej zaciągnięto na ten cel kredyt w wysokości 55 mln złotych. Z dotacji budżetowych udało się sfinansować budowę budynku mieszkalnego i całą infrastrukturę o wartości 25 mln złotych.. W efekcie do spłacenia pozostało 30 mln Budowa gospodarstwa trwała do 1985 roku. Wykonana inwestycja zawierała budynek chlewni, oborę udojową z cielętnikiem, łącznik z kotłownią, paszarnią, zapleczem socjalnym, magazynem pasz objętościowych i ściółki, budynek warsztatowo-garażowy z pomieszczeniami socjalnymi, 12 - rodzinny budynek mieszkalny i całą infrastrukturę. Zagospodarowano również place manewrowe i drogi wewnętrzne. Już w trakcie prac porządkowych, przed rozpoczęciem budowy, w gospodarstwie podjęto produkcję zwierzęcą: chów opasów i trzody chlewnej. Zlikwidowano w tym czasie produkcję zwierzęcą w Zwoleniu. Poważnym problemem, który zakończył się dopiero po zakupie używanego autokaru, był dowóz dużych grup młodzieży na zajęcia praktyczne. Po oddaniu do użytku obiektów w Sycynie, bydło ze Zwolenia przeniesiono do nowego budynku, powiększając równocześnie stado o zwierzęta przejęte z gospodarstwa innej szkoły rolniczej. W tym

czasie wzrosła produkcja i dochody gospodarstwa. Poprawiły się warunki bytowe pracowników i socjalne młodzieży odbywającej tam zajęcia praktyczne. W końcu lat osiemdziesiątych zlikwidowano chów bydła z powodu białaczki, która zaatakowała stado. Pomieszczenia obory dostosowane zostały do chowu trzody chlewnej. Hodowano wówczas około 1000 tuczników. Z bieżących wpływów spłacano na bieżąco kredyt zaciągnięty na budowę. W latach dziewięćdziesiątych stopniowo pozbywano się zbędnych użytków rolnych. Na rzecz rolników oddano łąki pod Jedlanką, Linowem oraz ziemie w Jasięcu. Ograniczono i w efekcie zlikwidowano produkcję zwierzęcą. W związku ze zmieniającymi się w ostatnich latach profilami szkoły a także wobec trudności z prowadzeniem gospodarstwa i utrzymaniem jego płynności finansowej, Rada Powiatu Zwoleń, która od 1 stycznia 1999 roku jest organem prowadzącym szkołę, podjęła decyzję o wydzierżawieniu gruntów rolnikom. Obiekt w Sycynie wydzierżawiono w całości. Dzierżawca wykorzystuje tylko grunty orne, natomiast główne budynki inwentarskie nie są wykorzystywane i ulegają zniszczeniu. Pozostałe kompleksy gruntów rolnych należące do gospodarstwa w Zwoleniu i Sycynie również wydzierżawiono rolnikom indywidualnym. Obecnie gospodarstwo szkolne tworzą grunty orne w Zwoleniu, o powierzchni 18,44 ha, na których prowadzi się głównie uprawę zbóż. Duże zasługi dla funkcjonowania gospodarstwa mieli jego wieloletni pracownicy m.in. Jan Tworzowski, Stefan Grabowski, Wacław Wilkiewicz, Wiktor Kula.

Ciągły postęp agrotechniczny stawiał przed uczniami i nauczycielami szkoły rolniczej bardzo duże wymagania pod względem przygotowania zawodowego. Konieczna była pełna integracja szkolenia praktycznego i teoretycznego. Nauczanie praktyczne w szkole odbywa się poprzez zajęcia grupowe, indywidualne oraz praktyki zawodowe śródroczne i wakacyjne. W osiemdziesięcioletniej tradycji szkoły praktyczna nauka odbywała się, w różnej formie w gospodarstwie szkolnym. W zależności od kierunku kształcenia młodzież przechodziła przez różne działy produkcyjne. Wraz z rozwojem szkoły i zwiększaniem się liczby uczniów gospodarstwo nie było w stanie spełnić wymogów jedynej bazy dydaktycznej. Z tego powodu młodzież kierowana była na praktyki do gospodarstw uspołecznionych (np. w koszalińskim, gdańskim) i nowoczesnych gospodarstw indywidualnych (w opolskim, lubelskim). Dużym powodzeniem cieszyły się praktyki zagraniczne. Młodzież wyjeżdżała do NRD, Czechosłowacji i na Węgry. W latach osiemdziesiątych nawiązano współpracę z Instytutem Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach. Młodzież klas rolniczych, pod opieką nauczycieli przedmiotów zawodowych odbywa praktyki i zajęcia praktyczne w Zakładzie Doświadczalnym Instytutu Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Grabowie. W kształceniu praktycznym

podejmowano w szkole różne eksperymenty zmierzające do poprawy jego efektywności m.in. zajęcia indywidualne zlecone w ramach prac dyplomowych: prowadzenie różnorodnych upraw zbóż, uprawa warzyw na potrzeby internatu itp.

1981 rok. Szkolny konkurs orki

1976 rok. Zajęcia praktyczne

Kształcenie zawodowe w naszej szkole było zawsze wysoko oceniane przez środowisko. Poziom ten był wynikiem pracy uczniów i bardzo dobrej kadry pedagogicznej, którą w latach pięćdziesiątych i sześćdziesiątych tworzyli m.in.: Leonard Kosikowski, Maria Starzyk, Jan Starzyk, Eugeniusz Bieniek, Teofil Stypiński, Maria Kuklińska, Leokadia Skorek, Józef Byzdra, Maria Wawrzonek, Longin Wawrzonek.

1974 rok. Olimpiada Młodych Producentów Rolnych

Uczniowie szkoły odnosili sukcesy w konkursach i olimpiadach o tematyce rolniczej, co stanowi najlepsze odzwierciedlenie ich wiadomości i umiejętności. Startowali z dużym powodzeniem m.in. w Olimpiadzie Wiedzy Hodowlanej organizowanej przez miesięcznik „Przegląd Hodowlany,” przygotowywani przez nauczycielkę hodowli - Marię Warzonek. W Olimpiadzie Wiedzy i Umiejętności Rolniczych na przestrzeni lat miejsca w czołówce finalistów krajowych i indeksy na studia otrzymali m.in. Zenon Mazur, Tomasz Józwick, Bo-

żena Nachyła, Robert Główka, Marek Morgaś, Tomasz Stachowicz, Marek Kołdej, Bogdan Dubil, Arkadiusz Gregorczyk, Iwona Binienda, Marek Piskorek, Artur Kosno, Artur Czapka, Mateusz Kupis przygotowywani m.in. przez Janinę Woźny, Janinę Gozdur, Zenonę Machnik, Bożenę Sowińską.

Niewątpliwym sukcesem w tej materii okazał się rok 2012. Podczas XXXVI edycji Olimpiady Wiedzy i Umiejętności Rolniczych nasi absolwenci:

Damian Michalski zajął I miejsce w bloku mechanizacja rolnictwa (zdobywając 113 punktów na 120 możliwych) a Mateusz Kupis VI miejsce w bloku produkcja roślinna.

Powyższe wyniki są jednoznaczne z uzyskaniem indeksu wyższej uczelni oraz zwalnianą z pisemnej części egzaminu zawodowego. Damian i Mateusz uzyskali roczne stypendium przyznane przez Fundację Banku BGŻ. Damian otrzymał również 5- miesięczne „Stypendium Naukowe” fundowane przez Polską Izbę Gospodarczą Maszyn i Urządzeń Rolniczych oraz nagrodę rzeczową w postaci laptopa. Sukces naszych absolwentów to również sukces nauczycieli pod kierunkiem, których się przygotowywali: Pani Bożeny Sowińskiej oraz Pana Ryszarda Maraszkiewicza.

Młodzież pracowała w zawodowych kołach zainteresowań np. ogrodniczym, hodowlanym a także w Kole Młodych Rolników. W latach 90 i w pierwszej dekadzie XXI wieku tradycje te podtrzymywane są przez Związek Młodzieży Wiejskiej prowadzony przez Magdalenę Krajewską.

W roku szkolnym 2007/2008 zostało zmienione pokrycie budynku gospodarczego szkoły – na blachę, a także wymiana lamp. Przeniesiono również wiatę z gospodarstwa w Sycynie.

Z końcem 2010r. nastąpiła likwidacja gospodarstwa pomocniczego w celu jego przekształcenia w jednostkę budżetową.

W związku z przystąpieniem Zespołu Szkół Rolniczo – Technicznych do projektu: „Szkolenia i doradztwo podnoszące zdolność uczniów do zatrudnienia – szansą na lepszą przyszłość”, finansowanego ze środków Unii Europejskiej, uczniowie biorą udział w wyjazdach studyjnych na targi do Poznania, targi AGRO – TECH w Kielcach oraz specjalistycznych szkoleniach.

Pracownicy gospodarstwa od 1952 roku (w kolejności alfabetycznej): Tadeusz Adamiec, Marian Byzdra, Marianna Cholewa, Mieczysław Cholewa, Ryszard Choma, Franciszek Cieślakowski, Henryk Czerniak, Stanisław Dyl, Andrzej Dziara, Stanisław Gacki, Mieczysław Galbarczyk, Hanna Garbarczyk, Waldemar Garbarczyk, Wiesław Garbarczyk, Stefan Grabow-

ski, Kazimierz Gregorczyk, Marek Gregorczyk, Leopold Hryniewicz, Piotr Janiszewski, Józef Kaca, Roman Kiraga, Józef Knieć, Antoni Kozanka, Barbara Kozanka, Alicja Kramek, Andrzej Kramek, Andrzej Krukowski, Bożena Krukowska, Józef Kubas, Tomasz Kuc, Wiktor Kula, Jan Lasek, Adam Maciaszek, Kazimierz Maciąg, Stanisław Majcher, Jolanta Majewska, Marek Morgaś, Józef Mroczek, Roman Mroczek, Andrzej Mytyk, Jan Nita, Piotr Obuchiewicz, Maria Oko, Tadeusz Ozga, Hanna Pałka, Włodzimierz Pałka, Tadeusz Pastuszko, Marek Piec, Tadeusz Rusin, Henryk Rzeszowski, Krzysztof Sałbut, Teresa Sałbut, Grażyna Sałek, Józefa Siudek, Józef Skorek, Bolesław Stachniak, Eugeniusz Stawarz, Eugeniusz Suwała, Stefan Szczepaniak, Marian Szpilski, Ewa Śmietanka, Jan Tworzowski, Barbara Urbańska, Waldemar Urbański, Jolanta Walowska, Władysław Wargacki, Stanisława Wasilewska, Jerzy Wasilewski, Wacław Wilkiewicz, Andrzej Wólczyński, Henryk Wrotniak, Zdzisław Żuchowski.

Rozdział 3.

Praca opiekuńczo – wychowawcza szkoły rolniczej

DATA	KIEROWNICY INTERNATU
1945	STEFAN KLAPCIA
1949	BRONISŁAW POCIEJ
1952-1955	JAN HECIAK
1955-1962	WALENTY PAKUŁA
1962-1971	WŁADYSŁAW WOJCIESZEK
1971-1972	EUGENIUSZ WILMAN
1972-1985	KRYSTYNA MAŁEK
1985-1988	ZBIGNIEW WOŹNY
1988-1995	HALINA SZEWCZYK
1995-	TERESA ZAWADZAK

Wychowawcy internatu w latach 1946-2015: Katarzyna Kozak, Kazimierz Bachorczyk, Katarzyna Borowska, Ewa Bilar, Barbara Bławat, Ilona Ciecieląg, W. Dudziński, Teresa Dziekan, Anna Grabara, Jan Heciak, Jan Iwanejko, Feliks Jackowski, Czesław Jurek, Stanisław Kacperski, Stefan Kłapcia, Bożena Kowalczyk, Katarzyna Krzyśko – Płachta, Renata Litwinek, Anna Makuch, Krystyna Małek, Krzysztof Małek, Waclaw Małek, Ewa Hołuj – Motyczka, Melania Mroczek, Anna Katarzyna Piwnik, Bronisław Pocij, Alina Pakuła, Walenty Pakuła, Ludwik Pokutyński, Bożena Sowińska, Halina Szewczyk, Justyna Tronkowska, Agata Wieczorek, Justyna Wilkiewicz, Eugeniusz Wilman, Honorata Wilman, Mieczysława Wojcieszek, Władysław Wojcieszek, Zbigniew Woźny, Teresa Wróblewska, Teresa Zawadzak.

Już w momencie projektowania głównego budynku szkolnego zakładano funkcjonowanie internatu. Na ten cel przeznaczone były sale na piętrze budynku, w których dzisiaj mieszczą się pracownie przedmiotowe. W latach trzydziestych prawie wszyscy uczniowie zamieszkiwali w internacie. Główną dewizą uczniowskich regulaminów było samowychowa-

nie pod opieką nauczycieli. Uczniowie pełnili dyżury sami wykonując wszystkie prace: myli podłogi, reperowali sprzęt, palili w piecach i pod opieką kucharki przygotowywali posiłki. Ze wspomnień wychowanków: Mariana Jargota i Franciszka Stępnia wiadomo, że ważnym elementem wychowania była praca fizyczna. Na potrzeby stołówki młodzież uprawiała warzywa i owoce, prowadziła tucz przystołówkowy. Już w tym okresie niezamożni uczniowie otrzymywali

częściowe stypendia z Wydziału Powiatowego i Kuratorium Szkolnego.

Po wyzwoleniu, kiedy w 1945 roku szkoła wznowiła działalność, w internacie zamieszkiwało 15 wychowanków. Uczniowie przynosili produkty żywnościowe z domu (mąkę, ziemniaki, kaszę, fasolę) jako naturalną formę zapłaty za utrzymanie. Wszyscy bez względu na płeć i wiek, tak jak przed wojną pracowali w stołówce, kuchni, przy sprzątaniu i paleniu.

1 września 1948 roku zamiast opłaty w naturze, wprowadzono gotówkową opłatę za wyżywienie. Wznowiono także hodowlę świń na potrzeby stołówki. Ciągłym zmianom ulegał skład wychowawców.

29 maja 1949 roku decyzją Zarządu Wydziału Oświaty Rolniczej w Kielcach utworzono po raz pierwszy etatowe stanowisko kierownika internatu, który miał obowiązek prowadzić sprawy wychowawcze, gospodarcze i finansowe internatu.

W 1951 roku w internacie zamieszkiwało już 105 wychowanków, z których część otrzymywała częściowe bądź pełne stypendium. Warunki pracy były bardzo trudne. Panowała ogromna ciasnota. W jednej sali zamieszkiwało nawet 30 chłopców.

15 września 1954 roku oddano do użytku pięknie usytuowany wśród zieleni (na terenie dzisiejszego obiektu sportowego) barak- internat dla dziewcząt, co znacznie poprawiło warunki wychowanków. Chłopcy zostali w budynku głównym, a później zamieszkali w zaadaptowanym dla potrzeb internatu, dzisiejszym budynku B.

Oddany w październiku 1963 roku nowy budynek internatu przeznaczony był dla 160 osób. Wielką zasługą Samorządu Uczniowskiego pod przewodnictwem Franciszka Jaciubka i kadry wychowawczej tego okresu w składzie: Krystyna Małek, Mieczysława Wojcieszek i Władysław Wojcieszek, było urządzenie pomieszczeń oraz uporządkowanie i urządzenie otoczenia internatu. Tę całkowicie społeczną pracę oszacowano wówczas na 320 tys. zł.

W 1972 roku, po raz pierwszy w historii internatu młodzież podzielono, w zależności od wieku, na grupy wychowawcze funkcjonujące według określonego planu pracy. Wszystkie założenia wychowawcze, formy i metody pracy zostały związane z działalnością sekcji samorządowych (gospodarczej, porządkowej, kulturalno-oświatowej i nieco później samokształce-

niowej) Samorządu Uczniowskiego. W 1973 roku wprowadzono stały konkurs na najlepszą sypialnię, który zawieszono dopiero w 2003 roku.

W latach siedemdziesiątych na ok. 260 uczniów – 185 zamieszkiwało w internacie. Lekcje trwały przez sześć dni w tygodniu. Wyjazdy do domu możliwe były raz w miesiącu. To wszystko powodowało, że na kierownicze i kadrze wychowawców internatu spoczywała duża odpowiedzialność. Prawie wszystkie zajęcia pozalekcyjne prowadzone były, bowiem w internacie, w większości przez kadrę internatu. Rozwijały się różne formy życia kulturalnego i towarzyskiego.

1978 rok. Spotkanie towarzyskie w Klubie „Relaks”

Miejszem skupiającym młodzież była bardzo dobrze wyposażona w sprzęt, prasę i różnego rodzaju gry świetlica i kawiarnia - klub Relaks, a w sezonie wiosenno-jesiennym znajdująca się na powietrzu kawiarenka, gdzie przy stolikach pod parasolami można było zjeść ciastko i wypić kawę. Aktywnie pracował Klub Miłośników Teatru Telewizji organizujący cykliczne Biesiady Literackie, Teatr Poezji, koło fotograficzne, zespół wokально-instrumentalny, sklepik prowadzony przez Spółdzielnię Uczniowską itp. W dalszym ciągu młodzież internatowa uprawiała warzywa na potrzeby stołówki (działka 0,6 ha) oraz zajmowała się tuczem przystołówkowym (ok. 20 sztuk).

Internat zajmuje pierwsze miejsce we współzawodnictwie o tytuł przodującego internatu na szczeblu powiatowym i wojewódzkim. Młodzież zajmuje czołowe miejsca biorąc udział w Sportowej Lidze Internatów.

Pokój dziewcząt

W latach osiemdziesiątych stopniowo maleje liczba wychowanków. W 1992 liczba ta wynosi –79; w 1994- 64. W ostatnich latach utrzymuje się na poziomie ok. 50 mieszkańców. Jest w tej liczbie również grupka uczniów liceum ogólnokształcącego. W związku z tym pomieszczenia internatu są powoli przeznaczane na pracownie przedmiotowe. Młodzież pracuje w dwóch grupach wychowawczych, a od roku 2004, z powodu zlikwidowania jednego etatu wychowawcy, w jednej grupie. Wychowankowie podtrzymują tradycje lat wcześniejszych organizując np. uroczystą Wigilię i pracując w klubie Relaks. W internacie działa kawiarenka internetowa. W ramach zajęć świetlicowych organizowane są różne imprezy np. Otrzęsiny, Andrzejki, Mikołajki itp. Bardzo miłą formą zajęć były organizowane już dwukrotnie w ostatnich latach, spotkania byłych mieszkańców internatu.

Od września 2004 roku, w związku ze stale malejącą liczbą wychowanków, znaczną część budynku internatu przeznaczono na potrzeby szkoły, tworząc siedem pracowni przedmiotowych, w których odbywają się lekcje.

W latach następnych zainteresowanie młodzieży możliwością zakwaterowania w internacie gwałtownie wzrosło, jest to efekt m.in. likwidacji połączeń komunikacyjnych w regionie, ale również efektywnej pracy wychowawców internatu.

W roku 2013 obecny budynek internatu obchodził 50 – lecie powstania. Szczególne zasługi dla rozwoju internatu należą się dyrektorowi Wacławowi Małkowi.

2000 rok. Ognisko wychowanków internatu

2014 rok. Wychowankowie internatu wraz z wychowawcami.

Rozdział 4.

Praca pozalekcyjna w szkole rolniczej

Od początku powstania szkoły ważną funkcję w życiu pozalekcyjnym odgrywała świetlica szkolna wyposażona w radio, prasę i różnego rodzaju gry. Świetlicę prowadziła młodzież pod opieką nauczyciela przedmiotów ogólnych. Prenumerowano wiele czasopism np.: „Wieś polska”, „Przewodnik gospodarski”, „Przysposobienie rolnicze”, „Ogrodnik”, „Pszczelarz polski”, „Sport szkolny” itp. W świetlicy pracował zespół redakcyjny wydawanego przez nauczycieli i młodzież miesięcznika „Głos Młodej Wsi”. Ciekawą formę zajęć świetlicowych stanowił „żywy dziennik”. Były to tygodniowe sprawozdania z prasy, składane przez wybranych na dany tydzień „ministrów poszczególnych resortów”, po których rozpoczynała się dyskusja.

Odbywały się również spotkania z pisarzami i działaczami ludowymi oraz wieczorki literackie. Zawiązał się chór i rozpoczął swoją działalność teatr prowadzony przez nauczycielkę – Melanię Mroczek. Młodzież uświetniała występami szereg uroczystości ludowych organizowanych dla społeczności Zwolenia tradycyjnie na terenie szkoły np. Dożynki czy Kartoflanki.

W szkole istniała również Ochotnicza Straż Pożarna, do której należało 12 starszych chłopców. Młodzież organizowała wycieczki m.in. do Gdyni, Warszawy, Krakowa, Łowicza oraz do zaprzyjaźnionych szkół w Wacynie i Chwałowicach. Wojna przerwała tę działalność.

Organizatorką życia kulturalnego w trudnych, powojennych czasach, w dalszym ciągu była Melania Mroczek. Młodzież organizowała dla mieszkańców Zwolenia wieczorki rozrywkowe i zabawy taneczne, na które zapraszała orkiestrę z Radomia i Dębłina. W 1946 roku reaktywowała swoją działalność świetlica szkolna. Wznowiona została praca teatru. Wyreżyserowane przedstawienia pokazywano w szkole, kinie i w okolicznych wsiach, a także podczas wystawy dorobku szkół zawodowych, która odbyła się w 1947 roku w Częstochowie, gdzie młodzież naszej szkoły wystawiła „Zemstę” Aleksandra Fredry.

Spośród uczniów - organizatorów wyróżniali się w tym okresie: Paweł Kwaśnik, Marian Kępka, Józef Skorek, Antoni Grzebała, Jan Ziemiński, Tadeusz Środa, Jan Choroś i in.

1954 rok. „Nowe przygody Szwejka” w reż. M. Orlickiego

W 1954 roku ożywiło się w szkole życie teatralne. Było to wielką zasługą nauczyciela i opiekuna świetlicy – Michała Orlickiego, który wspólnie z żoną Katarzyną i młodzieżą, dzięki wsparciu ówczesnego dyrektora - Zygmunta Ślaskiego podjął się wystawienia sztuki scenicznej Anatola Sterna pt. „ Nowe przygody Szwejka”, a później sztuk Aleksandra Fredry: „Pan Jowialski” i „Nowy Don Kichot”. Pokazano je w szkole, kinie „Świt” i okolicznych wioskach. Spotkały się one z bardzo dużym uznaniem środowiska.. Od 1956 roku, po wyjeździe Michała Orlickiego ze Zwolenia, działalność tę kontynuował polonista Waław Małek. Zrezygowano wówczas z wystawiania sztuk wieloaktowych. Modne bowiem stały się jednoaktówki i montaż poetyckie. Wystawiono „Szopkę noworoczną”, „Szopkę satyryczną”, a także jednoaktówki: „Wianek” i „Przetarg dziewcząt”.

W 1966 roku polonistka – Maria Kraska i wychowawca internatu – Kazimierz Bachorczyk przygotowali spektakl „Wesele Bronowickie” oraz programy kabaretowe: „Kuplety uczniowskie” i „ Tingel Tangel”.

Od 1972 roku pracował utworzony przez Waławę Małką Teatr Poezji, który w latach 1972-1975 wystawił m.in. „Listy do Lili Brik”, fragmenty „Ludzi bezdomnych”, „Dzienników” i „Wiernej rzeki” Stefana Żeromskiego oraz Klub Miłośników Teatru Telewizji. działający do 1979 roku, który skupiał ok. 40 uczniów. W ramach Klubu, oprócz dyskusji po spektaklach teatralnych, odbywały się cykliczne Biesiady Literackie poświęcone m.in. twórczości Zofii Nałkowskiej i Stefana Żeromskiego. Za tę pracę Klub otrzymał w roku 1975 nagrodę Ministra Kultury i Sztuki. W pracy Teatru i Klubu wyróżnili się uczniowie: Wiesław Cieślak, Bogumiła Kubiak, Ewa Gneciak, Urszula Sykuła, Leszek Siwiec, Wanda Żak i in.

1981 rok. Występ młodzieży z okazji Święta Ludowego

W latach 1975 – 1979 grupka młodzieży pracująca samodzielnie (Krzysztof Małek, Ewa Michalska, Urszula Syta, Elżbieta Szczygielska i in) przygotowała i wystawiła dwa duże widowiska estradowe: „Rapsod październikowy” i „Twoi chłopcy Polsko”, które wystawiane były kilkakrotnie dla mieszkańców Zwolenia. W latach późniejszych zanikł typowy teatr. Od roku 1980 polonistka Zofia Garganisz prowadzi z dużym powodzeniem małe formy teatralne tzn. recytacje, montaż słowno-muzyczny, układy taneczne i programy kabaretowe. W 1985 roku tworzy Koło Miłośników Teatru wielokrotnie nagradzane w organizowanym przez Towarzystwo Kultury Teatralnej konkursie „Blżej teatru”. W 1997 roku zespół artystyczny przygotował program na Wojewódzki Przegląd Szkół Rolniczych. Zajął pierwsze miejsce w eliminacjach rejonowych Ogólnopolskiego Festiwalu Młodzieży Szkolnej w Przysusze, w kategoriach: recytacji, kabaretu, prezentacji stroju, obrzędu i tańca ludowego. Zespół folklorystyczny „Zwoleniaczy”, kultywujący ludowe tradycje, działa w szkole do chwili obecnej. Młodzież odnosi sukcesy w organizowanych przez Dom Kultury Biesiadach Poetów, Gawędziarzy i Śpiewaków Ludowych. W tej dziedzinie na szczególne uznanie zasłużyły: Alina Byzdra i Katarzyna Jaworska.

1996 rok. Występ zespołu folklorystycznego „Zwoleniacy”

W latach 1990-2004 członkowie koła recytatorskiego zajmują czołowe miejsca na różnych szczeblach konkursów. Na wyróżnienie zasługują następujący uczniowie: Aneta Przepiórka w 1990 roku, Katarzyna Krakowiak – 1994, Aneta Lidak – 1995, Danuta Gnyś, Grzegorz Gnyś- 1998, Paweł Gnyś – 2003, 2004. Bogate tradycje pracy artystycznej podtrzymywały również polonistki: Michalina Zawadzka oraz Halina Nobis.

Ważnym aspektem pracy pozalekcyjnej była działalność chóru szkolnego, który w latach trzydziestych liczył ok. 40 osób. Występował dla społeczności Zwolenia z okazji organizowanych na terenie szkoły uroczystości kultywujących ludowe obyczaje np. Dożynek, Kartoflanek czy Zielonych Świątek. Działalność chóru wznowiono po wojnie. W latach sześćdziesiątych liczył on ok.100 osób a prowadzony był przez pracownika GS – Stanisława Marcę. W następnych latach chór zawiesił swoją działalność. Od roku szkolnego 2008/2009 chór szkolny wznawia działalność pod kierunkiem Marty Szabat i Magdaleny Tarłowskiej.

1968 rok. Występ orkiestry szkolnej

W początkach lat sześćdziesiątych powstała również orkiestra szkolna, a później zespół wokально-instrumentalny, kierowane początkowo przez Zenona Mazura, a następnie przez kolejnych wychowawców internatu z przygotowaniem muzycznym: Kazimierza Bachorczyka, Jana Iwanejkę, Zbigniewa Woźny oraz mieszkańca Zwolenia Andrzeja Laskowskiego. W orkiestrze i zespole na przestrzeni lat aktywnie pracowali uczniowie: Helena Sala, Kazimierz Rybałtowski, Janusz Wróblewski, Józef Religa, Halina Drab a później: Danuta Matysiak, Urszula Sykuła, Jolanta Wróblewska, Tomasz Zapała, Henryk Nowak, Mirosław Sienkiewicz, Witold Siurnik, Piotr Przybycin.

Pisząc o działalności kulturalno-oświatowej nie można pominąć pracy biblioteki szkolnej, której tworzenie rozpoczął Stanisław Podrygałło w 1927 roku. W latach trzydziestych księgozbiór liczył ponad dwa tysiące tomów literatury fachowej, społeczno-politycznej i pięknej. Zadaniem najważniejszym szkoły było przyzwyczajanie uczniów do pracy z książką i umiejętność stosowania tej wiedzy w praktyce. Oprócz uczniów z biblioteki korzystało około 200 czytelników z terenu powiatu. Po kilku latach takiej pracy księgozbiór miał w środowisku ugruntowaną, bardzo dobrą opinię. W czasie wojny Niemcy spalili cenny księgozbiór przed głównym budynkiem szkolnym. Ocalały tylko te książki, które znajdowały się u czytelników i dopiero po wojnie zostały zwrócone. Biblioteka tak jak przed wojną znajdo-

wała się w głównym budynku szkolnym. W 1964 roku przeniesiona została do internatu. Początkowo na piętro a następnie do zaadaptowanych dla jej potrzeb pomieszczeń po szatni i kancelarii, na parterze budynku. Pomimo tego, że biblioteka rozwijała się, prowadzona była tylko w wymiarze kilku godzin tygodniowo kolejno przez nauczycieli: Teodozję Bolesławską, Henryka Gregorczyka, Wacława Małka i Krystynę Małek. W 1981 roku utworzony został po raz pierwszy w historii szkoły etat dla biblioteki. Stanowisko nauczyciela – bibliotekarza objęła Teresa Przepiórka a następnie Katarzyna Krzyśko - Płachta. W grudniu 1996 roku rozpoczął się trwający do 2000 roku proces komputeryzacji. W chwili obecnej biblioteka dysponuje pięcioma stanowiskami komputerowymi (trzy z dostępem do Internetu, jedno z katalogami i kartotekami i jedno zawierające bazę danych służące do rejestrowania wypożyczeń i opracowywania księgozbioru). Jedno stanowisko pozyskane zostało w 2002 roku ze Stowarzyszenia Oświatowego Sycyna w ramach tworzenia Gminnego Centrum Informacji. Biblioteka, bowiem pełni dodatkowo rolę e-Punktu, służąc pomocą bezrobotnym absolwentom poszukującym pracy, przy formułowaniu listów motywacyjnych, cv oraz przygotowaniu się do odbycia rozmowy kwalifikacyjnej. 890 czytelników ma do swojej dyspozycji bogaty księgozbiór (przeszło 16 tys. woluminów), blisko 40 tytułów czasopism oraz kilkanaście encyklopedii i słowników na płytach CD.

W 2005r. w bibliotece szkolnej powstaje pierwsze centrum informacji multimedialnej z 4 stanowiskami komputerowymi, skanerem i drukarką. Biblioteka dzięki udziałowi w projekcie Ministerstwa Edukacji Narodowej i Sportu „Internetowe centrum informacji multimedialnej” otrzymuje drugie centrum informacji. Łącznie w bibliotece znajduje się 10 stanowisk komputerowych, w tym jedno stanowisko pozyskane w 2004r. ze Stowarzyszenia Oświatowego Sycyna.

Działalność sportowa jest ważną formą zajęć pozalekcyjnych w naszej szkole. Przez wiele lat problemem był brak odpowiedniego zaplecza do prowadzenia zajęć. W latach pięćdziesiątych i kolejnych lekcje wychowania fizycznego odbywały się na korytarzu, a później w salach baraku, pełniącego funkcję internatu oraz w zaadoptowanej do tego celu pracowni mechanizacji. Dopiero w 1995 roku otwarta została nowoczesna sala gimnastyczna z całym zapleczem. Mimo tych braków, w zakresie działalności sportowej szkoła odniosła naprawdę znaczące sukcesy.

Już w latach sześćdziesiątych grupka młodzieży przygotowywana przez nauczyciela w-f Zdzisława Dybusa zajęła czołowe miejsce na szczeblu wojewódzkim, a później krajowym

w tenisie stołowym. Do tego zwycięstwa przyczynili się m.in. uczniowie: Wiesława Wargacka, Barbara Pawlak i Edward Marchewka.

1979 rok. Sportowa Liga Internatów.

Drużyna dziewcząt po wygranym meczu w piłkę siatkową

W latach siedemdziesiątych młodzież zajmowała czołowe miejsca w piłce siatkowej, piłce ręcznej, łyżwiarstwie szybkim, warcabach i szachach, na różnych szczeblach, biorąc udział w rozgrywkach Sportowej Ligi Internatów. W 1978 roku odbyły się Mistrzostwa Województwa Radomskiego Szkół Rolniczych w tenisie stołowym, na których znów czołówkę stanowili uczniowie naszej szkoły. Była to Teresa Pionka, Janina Ruba i Ireneusz Gradka. W 1980 roku nauczyciele w-f Elżbieta i Włodzimierz Kabusowie zainicjowali i wprowadzili na stałe do kalendarza imprez szkolnych wiosenne i jesienne rozgrywki lekkoatletyczne o mistrzostwo szkoły. Na przestrzeni lat w działalności sportowej wyróżnili się: w tenisie stołowym - Andrzej Krężel oraz w biegach: Joanna Maciąg, Rafał Wojtaszek i Lidia Paduch.

W szkole pracuje Samorząd Uczniowski, przez długi czas wspólny dla szkoły i internatu. Z racji tego, że praktycznie cała działalność pozalekcyjna odbywała się w internacie, opiekunami od lat pięćdziesiątych byli kolejni kierownicy: Walenty Pakuła, Władysław Wojcieszek, Eugeniusz Wilman, Krystyna Małek. Młodzież podejmowała szereg inicjatyw i czynów społecznych. Podczas budowy internatu próbowano nawet we własnym zakresie wypalać cegłę. W ramach Samorządu działały sekcje: gospodarcza prowadząca Spółdzielnię Uczniowską i koło fotograficzne; kulturalno-oświatowa, w ramach której działały: zespół żywego słowa

(Teatr Poezji), Klub Miłośników Teatru Telewizji, zespół wokalny-instrumentalny i koło plastyczne oraz sanitarno-porządkowa i samokształceniowa. Wydawany był dwutygodnik „W obiektywie” obrazujący życie szkoły, internatu i gospodarstwa. Pracował radiowęzeł, w ramach którego młodzież organizowała pogadanki i koncerty życzeń oraz od 1972 roku klub Relaks.. W początku lat osiemdziesiątych nastąpił podział na Samorząd Szkolny i Samorząd Internatu. Każdy z nich pracował według własnego planu. Samorząd Internatu w dalszym ciągu w oparciu o pracę sekcji, pod opieką kolejnych kierowników: Zbigniewa Woźny, Haliny Szewczyk i Teresy Zawadzak Opiekunami Samorządu Szkolnego byli m.in. Henryk Gregorczyk, Edward Szewczyk, Elżbieta Kocur, Zofia Garganisz, Elżbieta Kabus, Anna Grabara, Beata Olczyk. Młodzież m.in. opiekuje się sztandarem, prowadzi kronikę szkoły i sklepik oraz stały konkurs na najlepszą klasę. W dalszym ciągu pracuje radiowęzeł szkolny. Jego opiekunowie: Włodzimierz Kabus a później Krzysztof Małek filmowali najważniejsze wydarzenia z życia szkoły. Powstała w ten sposób swoista kronika szkolna za lata 1991–2001 zapisana na 62 kasetach video. Obecnie opiekunem radiowęzła jest Jan Zawadzak.

Za pracę w Samorządzie na szczególne wyróżnienie zasłużyli uczniowie: w latach sześćdziesiątych - Aleksander Socha i Franciszek Jaciubek, w latach siedemdziesiątych - Mirosław Burza, Lech Siwiec, Marian Szczęsny, Danuta Klepczyńska, Marian Pierzchała, Maria Mitruk, Krzysztof Jaworski, w latach osiemdziesiątych – Ewa Michalska, Wiesław Kucharski, Urszula Syta, Benedykt Stanisławek, Krzysztof Bielec, Marek Sygocki, Marek Morgaś, Danuta Kozieł i obecnie Łukasz Paduch oraz wielu innych.

Dużą aktywność wykazywała prowadzona od 1972 roku, przez wychowawczynię internatu – Halinę Szewczyk a później Renatę Litwinek, Spółdzielnia Uczniowska. Zaopatrywała ona młodzież m.in. w artykuły piśmiennicze i spożywcze. W jej ramach prowadzona była kawiarnia „Relaks”. Sprzedawano zdjęcia wykonywane podczas pracy kółka fotograficznego. Prowadzono także skup używanych podręczników a także sprowadzono i sprzedawano nowe. Za zarobione pieniądze zakupiono sprzęt dla potrzeb ciemni fotograficznej.

W latach dziewięćdziesiątych rozpoczęła się działalność ekologiczna naszej szkoły. Zwolenie ścieżki dydaktyczne utworzone zostały m.in. przez młodzież pod merytoryczną opieką nauczycielki biologii – Justyny Wilkiewicz, która zajęła się w szkole działalnością ekologiczną. W roku 1996 nauczycielka wyróżniona została za najciekawszą i najbardziej efektywną formę edukacji ekologicznej w szkole. W 1998 roku zajęła pierwsze miejsce za opracowanie kompletu scenariuszy lekcji opartych na programie „Czysta Wisła i Rzeki Przy morza”. Materiały z jego realizacji opublikowane zostały w czwartym numerze „Biologii

w szkole” z 1998 roku. W kwietniu 1997 roku otrzymaliśmy nagrodę za zdobycie trzeciego miejsca w konkursie na szkołę ekologiczną. W 1999 roku edukacja ekologiczna młodzieży weszła na stałe do planu pracy szkoły i jest realizowana do dnia dzisiejszego.

Młodzież odniosła w tej dziedzinie szereg sukcesów. W 1994 roku uczeń Piotr Chołuj został laureatem centralnego szczebla Olimpiady Wiedzy Ekologicznej i otrzymał w nagrodę wolny wstęp na studia. W 1994 roku Radosław Figurski zajął pierwsze miejsce w finale regionalnym Olimpiady Ochrony Środowiska. W 1997 roku Michał Zaborski został finalistą centralnych eliminacji Olimpiady Ochrony Środowiska, a w 2000 roku Olimpiady Wiedzy Ekologicznej. W 1999 roku szkoła otrzymała nagrodę za zajęcie pierwszego miejsca i aktywny udział w konkursie „Porządkujemy i odnawiamy las”. W roku 2000 Lidia Zawadzka, a w 2001 – Lucyna Goła zostały wyróżnione na szczeblu krajowym w konkursie fotograficznym programu „Czysta Wisła i Rzeki Przymorza”.

Koło ekologiczne pod kierunkiem Pani Justyny Wilkiewicz.

W osiemdziesięcioletniej tradycji naszej szkoły działalność swą zaznaczyły różne organizacje społeczne tzn. PCK, LOP, LOK, TPPR, ZSMP, ZMW, LZS. Szereg inicjatyw podejmowała zakładowa POP. Wszystkie one zakończyły swą działalność w końcu lat osiemdziesiątych. Pisząc o organizacjach nie sposób pominąć pracy drużyny harcerskiej działającej w naszej szkole w latach pięćdziesiątych i sześćdziesiątych, której opiekunami byli: nauczyciel biologii - Walenty Pakuła, a następnie nauczyciel wf – Zdzisław Dybus. W jej ramach organizowane były biwaki i wycieczki krajoznawcze. Harcerze prowadzili również punkt fryzjerski świadczący usługi dla mieszkańców internatu.

1958 rok. Uczniowie na wycieczce w Wieliczce.

W grudniu 1994 roku nauczyciel przedmiotów zawodowych – Józef Dubil reaktywował działalność szkolnego koła ZMW i został jego opiekunem. W 2000 roku młodzież zrzeszona w kole promowała naszą szkołę uczestnicząc w Jarmarku Agroturystyki, w Warszawie, prezentując m.in. ludowe wyroby rękodzielnicze regionu. ZMW jest organizatorem wielu szkolnych imprez np. Pierwszego Dnia Wiosny, Powiatowego Konkursu Orki, Mikołajek oraz zbiórki odzieży w ramach świątecznej pomocy dla najuboższych. Jest też inicjatorem cyklicznej imprezy nawiązującej do tradycji przedwojennych szkoły tzn. Zielonych Świątek w Rolniczówce. Od września do grudnia 2010 roku 15 - osobowa grupa młodzieży z naszej szkoły uczestniczyła w projekcie „Młodzież szkół rolniczych ambasadorem przedsiębiorczości społecznej w gminach do 25 tys. mieszkańców”. Byli to głównie członkowie Szkolnego Koła ZMW. Realizatorem projektu był Zarząd Główny Związku Młodzieży Wiejskiej.

W chwili obecnej opiekunem koła ZMW jest pedagog szkolny – Magdalena Krajewska.

W 1999 roku rozpoczęło swoją działalność szkolne koło krajoznawczo – turystyczne PTTK, powstałe z inicjatywy nauczyciela geografii – Jana Zawadzaka. Koło liczyło w apogeum działalności 52 członków. Miało ono na celu propagowanie i rozwijanie turystyki masowej, krajoznawstwa i ochrony przyrody. W ciągu sześciu lat od powstania zorganizowane zostało w ramach PTTK wiele imprez krajoznawczo - turystycznych: wycieczki w Bieszczady, Góry Stołowe, Karkonosze, Tatry, Góry Świętokrzyskie, do Pragi i Warszawy. Od 2000 roku corocznie odbywa się Międzyszkolny Rajd Czarnoleski połączony z konkursami wiedzy o Ziemi Zwoleńskiej i twórczości Jana Kochanowskiego, a od 2003 roku konkurs wiedzy o krajach Unii Europejskiej. Młodzież zrzeszona w PTTK odnosiła sukcesy na szczeblu wojewódzkim konkursów: Poznajemy Naszą Ojcowiznę i krasomówczego.

1974 rok. Rajd Świętokrzyski

2001 rok. Rajd Czarnoleski

2010 rok. Bieszczady

Od roku 2002 pracuje Szkolny Klub Europejski. Powstał on z inicjatywy nauczycieli: Jana Zawadzaka i Macieja Grzybowskiego, który jest jego opiekunem. Klub ma stworzyć młodzieży możliwości poznania historii, kultury, gospodarki i instytucji państw Wspólnoty Europejskiej oraz przygotować uczniów do życia w nowej, zintegrowanej Europie. W tym celu zorganizowano szereg spotkań m.in. z marszałkiem Sejmu - Tomaszem Nałęczem, wojewodą mazowieckim – Leszkiem Mizelińskim i mieszkańcem Sycylii - Cicero Antonio.

W 2005 roku powstało koło Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych, prowadzone przez Izabelę Markiewicz.

Od roku 2009 działa Klub zainteresowań – Architekci Krajobrazu, prowadzony przez Katarzynę Kozak. Klub zanotował w roku szkolnym 2010/2011 swój pierwszy sukces jakim

było zakwalifikowanie się młodzieży działającej w ramach klubu do finału IV Ogólnopolskiego Konkursu Architektury Krajobrazu „Ogród i Ty”, Kielce 2011.

Zespół Szkół Rolniczo – Technicznych w Zwoleniu jest współorganizatorem wielu akcji charytatywnych m.in. choinek dla osób niepełnosprawnych z całego powiatu zwoleńskiego oraz festynów integracyjnych. Wolontariusze biorą udział w przedświątecznej zbiórce żywności „Podziel się zakupami z ubogimi rodzinami”. Odbywają się również akcje: Sprzątanie Świata, krwiodawstwo przy współpracy z regionalnym centrum Krwiodawstwa i Krwiolечnictwa w Radomiu, zbiórki pieniędzy dla Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy.

W roku 2015 szkole działają: Polskie Towarzystwo Turystyczno – Krajoznawcze, Związek Młodzieży Wiejskiej, Polskie Towarzystwo Schronisk Młodzieżowych, Klub Europejski, Koło Ekologiczne oraz Klub Zainteresowań „Architekci Krajobrazu”.

Rozdział 5.

Pracownicy szkoły rolniczej

Nauczyciele do 1939 roku: Kazimierz Dzierzbicki, Feliks Jackowski, Maria Jagmin, Antoni Jankowski, Stefan Kłapcia, Franciszek Legacki, Stanisław Podrygałło, Stanisław Ropelewski, Piotr Sznajder, Stefan Targowski

Nauczyciele w latach 1945 – 2015 (w kolejności alfabetycznej): ks. Jerzy Adamczyk, ks. Paweł Augustyniak, , Kazimierz Bachorczyk, Krystyna Baczkowska, Tadeusz Baran, Zuzanna Bernacka, Iwona Białek, Eugeniusz Bieniek, Ewa Bilar, Barbara Bławat, Agnieszka Bogucka, Teodora Bolesławska, Tadeusz Bolesławski, Katarzyna Borowska, Władysław Bratek, ks. Jarosław Brendel, Józef Bryła, Zbigniew Buczma, Józef Byzdra, ks. Tomasz Cabaj, Helena Chmielewska, Arkadiusz Cygański, Krzysztof Cywka, ks. Dariusz Czajkowi, Jan Czarnecki, Sergiusz Czerwiński, Ilona Ciecieląg Stanisław Czupryn, Zbigniew Dąbrowski, Zofia Denkiewicz, Józef Dubil, ks. Krzysztof Dukielski, Ewa Dusińska, Barbara Dwornicka, Zdzisław Dybus, Marta Dziara - Płachta, Teresa Dziekan, Rafał Dziekan, Grażyna Dziewięcka, ks. Krzysztof Dziuba, Krzysztof Figurski, Zofia Garganisz, ks. Witold Gawlik, ks. Andrzej Głogowski, Anna Gnyś, Janina Gozdur, Anna Grabara, Stanisław Gratka, Hanna Gregorczyk, Henryk Gregorczyk, Jarosław Gregorczyk, ks. Marek Gronkowski, Piotr Grużewski, ks. Mariusz Grzegorczyk Monika Grzeszczyk, Maciej Grzybowski, Lucyna Grzywacz, Henryk Harabin, Jan Heciak, Ewa Hołuj-Motyczka, Jan Iwanejko, Maria Iwanejko, Grażyna Jackowska, Feliks Jackowski, Stanisław Jagiełło, ks. Adrian Jaksęder, Michał Jakóbczyk, Arosław Jakóbiak, Jan Jamka Zofia Jarosz, Iwona Jaworska, Tomasz Józwick, Czesław Jurek, Genowefa Jurek, Rafał Juszkiewicz, Elżbieta Kabus, Włodzimierz Kabus, Marcin Kaca, Helena Kacperczyk, Piotr Kacperczyk, Stanisław Kacperski, Marta Kaczyńska, Józef Kinastowski, Andrzej Knieć, Aneta Knieć, Elżbieta Kocur, Krystyna Kołodziejczyk, Joanna Kornak, Irena Kosikowska, Leonard Kosikowski, ks. Artur Kowalczyk, Bożena Kowalczyk, Katarzyna Kozak, Henryk Kozłowski, Jan Kozłowski, Magdalena Krajewska, Kazimierz Krakowiak, Maria Kraska, Zbigniew Krawczyk, Robert Krzelowski, Katarzyna Krzyśko - Płachta, Kazimierz Krzyżyński, Jadwiga Kubicka, Sławomir Kubicki, Maria Kuklińska, ks. Łukasz Kutera, Loretta Kutkowska, Krzysztof Kwapisiewicz, Marek Kwapisiewicz, Radosław Kwiatkowski, Stefania Laskowska, ks. Paweł Lamparski, Anna Laskowska, Małgorzata

Lepa, Stanisław Leśniewski, Cezariusz Lewikowski, ks. Ireneusz Lewandowski, Renata Litwinek, Zdzisław Luciński, Edward Łapacz, Jacek Łata, Zenona Machnik, Anna Karolina Makuch, Piotr Malec, Krystyna Małek, Krzysztof Małek, Wacław Małek, Ryszard Maraszekiewicz, Paweł Markowski, Bogdan Markiewicz, Izabela Skrzypek-Markiewicz, Wojciech Marsula, Bogumiła Mazur, Mirosław Mazurkiewicz, Stanisław Mikołajczyk, Wanda Mleczek, Jadwiga Molendowska, Mirosław Molendowski, Maria Mordzińska, Anna Mroczek, Melania Mroczek, Kazimierz Nędzi, Tomasz Nieckarz, Halina Nobis, Monika Nobis, Beata Olczyk, Katarzyna Orlicka, Michał Orlicki, Marcin Orłowski, ks. Piotr Mucha, Leon Orwicz, Karolina Osuch, Paweł Ozga, Renata Ozga, Tadeusz Ozga, ks. Daniel Pacek, ks. Bogdan Pacyniak, Alina Pakuła, Walenty Pakuła, Agata Pałka, Leonard Perzyna, Edmund Piątek, Stanisław Pietrzyk, Anna Katarzyna Piwnik, Natalia Pocij, Bronisław Pocij, Magdalena Podsiadła, Maria Podsiadła, Ludwik Pokutyński, Janina Polak, Hanna Próchenko, Teresa Przepiórka, Zofia Pyszczak, Stanisława Rakowska, Zofia Ratuszyńska, Ewa Rogala, Magdalena Rogala, Tomasz Rogala, Antoni Rosłaniec, Joanna Rozborska, Maria Rusinowska, Krystyna Sawicka, Katarzyna Serewiś, Mirosław Sitkowski, Józef Skorek, Leokadia Skorek, Józef Skupień, Józef Słowicki, Maria Smaga, ks. Tadeusz Smardzewski, Bolesław Soczyński, Teresa Sokołowska, Bożena Sowińska, ks. Piotr Sowiński, Czesław Stanisławek, Jan Starzyk, Maria Starzyk, Anna Stawarz, Grzegorz Stawarz, Iwona Stawowska, Teofil Stypiński, Agnieszka Strzelecka, Sylwester Suchecki, Justyna Sułek, ks. Piotr Supierz, Ignacy Suszyna, Marta Szabat, ks. Jan Szczerba, Edward Szewczyk, Halina Szewczyk, Monika Szewczyk, Jan Szmit, Grażyna Szydlik, Magdalena Szymanowicz, Leokadia Szymańska, Justyna Ścibisz, Magdalena Tarłowska, Anna Toporek, Regina Trzos, Waldemar Urbański, Longin Wawrzonek, Maria Wawrzonek, Bronisława Wdowska, Tomasz Wieczerzyński, Agata Wieczorek, Edyta Wiązek, Justyna Wiązek, Franciszka Wierzbicka, Adam Więclaw, Eugeniusz Wilman, Honorata Wilman, Justyna Wilkiewicz, Anna Winogrodzka, ks. Grzegorz Włodarczyk, Mieczysława Wojcieszek, Władysław Wojcieszek, Aleksandra Wolska, Agnieszka Woźniak, Janina Woźniak, Janina Woźny, Zbigniew Woźny, Teresa Wróblewska, Marcin Wróblewski, Monika Wulczyńska, Olga Zawadzak, Jan Zalewski, Jan Zawadzak, Teresa Halina Zawadzak, Michalina Zawadzka, Magdalena Zawodnik, Janina Żelichowska, Stefan Żelichowski, Krzysztof Żiółkowski.

Pracownicy administracji w latach 1950 – 2015(w kolejności alfabetycznej): Urszula Baran, Danuta Bartkiewicz, Zofia Cygańska, Bogdan Dubil, Mieczysława Dybus, Jadwiga Fun-

dowicz, Anna Garbarczyk, Józefa Grabowska, Edyta Gregorek, Sabina Grzybowska, Janina He-
ciak,

Bogusława Jaworska, Andrzej Kostecki, Julia Kowalczyk, Bożena Krukowska, Bogumiła Ku-
klińska, Dorota Kuklińska, Maria Laskowska, Zofia Machnio, Zofia Mikulska, Halina Ozga,
Mirosława Pietrzyk, Lidia Potapska, Elżbieta Siewierska, Michalina Siwierska,
Małgorzata Skała, Stanisława Sobut, Franciszka Stępień, Genowefa Szpilska, Barbara
Urbańska, Maria Węglicka, Maria Wieczorek, Teresa Zawadzak, Jadwiga Żuchowska

Pracownicy obsługi w latach 1950 – 2015(w kolejności alfabetycznej): Aurelia Adamiec,
Stanisław Adamiec, Regina Baran, Józef Bernaciak, Janina Bieniek, Krystyna Borowiecka, Ja-
nina Bujak, Piotr Bujak, Marian Byzdra, Stanisława Byzdra, Marianna Cholewa, Henryk Czer-
niak, Mirosław Filipiak, Bogdan Frydrych, Irena Frydrych, Wiesław Garbarczyk, Maria Gliwiń-
ska, Alicja Gola, Maria Gołda, Mieczysława Gorczyca, Anna Grabowska, Genowefa Grabow-
ska, Stefan Grabowski, Helena Gregorczyk, Jadwiga Grudzień, Józefa Grzebała, Aleksandra
Harabin, Teodora Hyska, Maria Janaczek, Franciszka Jargot, Marian Jeżewski, Andrzej Kaca,
Jadwiga Kaca, Jadwiga Kapcia, Władysław Kącki, Jolanta Koncka, Andrzej Koncki, Józefa Ko-
sikowska, Marian Kowalczyk, Wiktoria Kowalska, Maria Kozłowska,
Andrzej Kramek, Barbara Król, Edward Król, Andrzej Krukowski, Czesław Kwapisiewicz, Zo-
fia Kwaśnik, Bogumił Lepecki, Adam Maciaszek, Jarosław Madejski, Mariusz Majewski, Stani-
sław Majewski, Maria Makowska, Anna Mazur, Antoni Mazur, Barbara Mazur, Bronisław Ma-
zur, Marcin Mazur, Wiesława Mąka, Ewa Molenda, Wanda Molendowska, Krystyna Mordak,
Sławomir Mordak, Jan Nędzi, Wojciech Nowakowski, Danuta Obuchiewicz, Wiesława Osuch,
Krystyna Owczarek, Robert Ozga, Tadeusz Ozga, Anna Pastuszka, Henryka Pietruszka, Broni-
sława Pilecka, Genowefa Pindakiewicz, Jadwiga Podsiadła, Wiesława Podsiadła, Janina Rosła,
Zofia Ruba, Hubert Siwierski, Piotr Skrzypek, Tadeusz Skrzypek, Alicja Skwira, Zofia Smolar-
czyk, Helena Smyrgała, Maria Sochaj, Teresa Solecka, Zofia Solecka, Krystyna Stachniak, Ma-
rianna Stasiak, Franciszek Stępień, Kazimierz Stępień, Stanisław Stępień, Władysława Stępień,
Helena Szamańska, Danuta Szewczyk, Janina Szczepanowska, Kazimierz Tomczak, Helena
Tworzowska, Halina Wawrzak, Stanisława Wielicka, Franciszka Wierzbička, Jan Wilkiewicz,
Tadeusz Wojtyniak, Maria Wolszczak, Mirosława Wróbel, Janina Wrzeźniewska, Zofia Wrze-
źniewska, Robert Zając, Barbara Zakonek, Kazimierz Zawadzak, Tadeusz Zawodnik, Helena
Żak.

